.

Ülevaade Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 9.11.2026 ja 10.11.2026 istungite ning eurorühma 9.11.2026 koosolekute teemadest.

9. novembri eurorühmas antakse ülevaade euroala pangandussüsteemi olukorrast ning pangandusjärelevalve ja kriisihalduse peamistest riskidest. Laiendatud eurorühmas arutatakse kaitsevõime rahastamist ning võimalusi tõhustada kaitsekulutusi ja edendada ühishankeid.
9. novembri majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN) käsitletakse tubakaaktsiisi paketti, Ukraina rahastamist ning ELi õigusloome lihtsustamist ja selle majanduslikke tagajärgi. Samuti on päevakorras majandusjuhtimise raamistiku rakendamine, taastekavade väljamaksete edenemine, Euroopa statistika ning oktoobrikuise G20 rahandusministrite ja keskpankade juhtide kohtumise tulemused.
10. novembri ELi eelarvele pühendatud ECOFINi istungi ja Euroopa Parlamendiga toimuva lepituskohtumise eesmärk on jõuda kokkuleppele ELi 2027. aasta eelarves. Läbirääkimistel käsitletakse eelarve kogumahtu ja programmide rahastamist.

Seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Priit Potisepp (priit.potisepp@fin.ee) ja kooskõlastanud sama osakonna juhataja Martin Põder (martin.poder@fin.ee) ja rahandusministeeriumi välissuhete nõunik Märten Ross (marten.ross@fin.ee).

Eestit esindab 9.11.26 eurorühmas ning majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu istungil rahandusminister Jürgen Ligi. Majandus- ja rahandusküsimuste eelarve nõukogu 10.11.26. istungil esindab Eestit alalise esinduse Euroopa Liidu juures rahandustalituse direktor Andres Kuningas.

I. Eurorühm 9.11.2026

Eurorühmas esitavad ühtse pangandusjärelevalve ja kriisihaldusmehhanismi juhid ülevaate olukorra kohta pangasüsteemis. Tegemist on eurorühma regulaarse teemaga. Avaldused annavad ülevaate on pangandussüsteemi riskide seisust. Üldiselt on euroala pangandussüsteemi kasumlikkus, kapitali seis ja varade kvaliteet tugevad. Geopoliitilised pinged suurendavad samas finantseerimiskulusid, mis nõuab järelevalvelt teatud sektorite suhtes kõrgemat tähelepanu. Kriisihalduse poolel on peale hübriidvastasseisu teravnemist ja tehisaru kasutamise kasvu vaja rohkem tähelepanu operatsiooniriskidele. Tehisaru valdkonna investeeringuid on Euroopa pangad suhteliselt vähe rahastanud, seega riskipositsioonid ei ole ülemäära suured. Pangandusjärelevalve jälgib ka tehisaru mõju panga protsessidele ja operatsiooniriskidele, samuti pankade tegevust krüptoraha, digitaalse valuuta ja hoiuste tokeniseerimisel (hoiuste digitaalne esitus plokiahelas).

Komisjon teeb ülevaate makromajanduslikest ja fiskaalarengutest. Arvestades energiahindade tõusu, keskendub komisjon eelkõige tarbijahindade tõusu teemale lisades tähelepanekuid muude üldiste trendide kohta. Teemaks tulevad ka muudatused Euroopa Keskpanga tippjuhtkonnas.

Ministrid saavad ülevaate läbirääkimistest nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel digieuro teemal.

Laiendatud eurorühma päevakorras on kaitsevõime rahastamine. Ministritega kohtub NATO peasekretär. Täpsemalt on diskussiooni teemaks eelarvepoliitilised väljakutsed kaitsekulude suurendamisel, kuidas kaitsekulusid teha (s.t. kas raha jääb EL majanduse kasvatamiseks või läheb mujale; investeeringute ja jooksvate kulude vahekord, kaitsealase teadus- ja arendustegevuse osakaal), kuidas vähendada EL kaitsevaldkonna hangete killustatust ja teha rohkem ühishankeid.
Ministrite aruteluks pakutud küsimused käivad kaitsekulutuste mõjususe ja tõhususe, EL kaitsetööstusbaasi edasiarendamise, EL instrumentide kaudu ühishangete soodustamise kohta. Rahandusministrite vastutusala põhiküsimusena on arutelus kindlasti kaitsekulutuste kasvu mahutamine riikide eelarvetesse pikaajalises perspektiivis.

II. Euroopa Liidu majandus- ja rahandusasjade nõukogu 9.11.2026

1. Tubakaaktsiisi pakett

a) Nõukogu direktiiv tubakatoodetele kohaldatava aktsiisi struktuuri ja määrade kohta

b) Nõukogu direktiiv aktsiisi üldise korralduse kohta

- *Üldine lähenemine*

Komisjon avaldas ettepaneku nõukogu direktiivi eelnõu kohta, millega muudetakse direktiivi 2011/64/EL tubakatoodetele kohaldatava aktsiisi struktuuri ja määrade kohta COM(2025) 580 2025. aasta juulis ning sisuline töö algas sama aasta septembris. Direktiivi eelnõu peamine eesmärk on hõlmata uut liiki tooteid, sealhulgas e-sigareti vedelikke, et kehtestada nende aktsiisiga maksustamiseks ühesugused reeglid. Lisaks nähakse ette tubakatoodete aktsiisi alammäärade tõstmine ning nende korrigeerimine tarbijahinnaindeksi ja hinnataseme indeksi alusel. Algse ettepaneku kohaselt peavad liikmesriigid direktiivi oma riigisisesesse õigusesse üle võtma ja rakendama alates 1. jaanuarist 2028.

Läbirääkimistel on eelnõu muudetud, kuid mitmed Eesti tõstatatud probleemid on lahendamata. Eelnõuga loodavas toodete struktuuris võivad eri kategooriad kattuda ning sellisel juhul nähakse ette toote maksustamine madalama alammääraga kategooria järgi. See võib soodustada kõrgema määraga maksustatavate toodete näilikku liigitamist madalama määraga toodeteks ja vähendada aktsiisilaekumist. Eesistuja ei ole arvestanud Eesti ettepanekut võimaldada jätkata senise lihtsa ja tõhusa maksustamissüsteemiga, kuigi selle säilitamine ei kahjustaks teiste liikmesriikide maksutulusid.

Aktsiisi alammäärade kahetasandiline indekseerimine on praeguses tekstis säilinud. Tarbijahinnaindeksiga korrigeerimise üle otsustamine on antud liikmesriikide pädevusse. Alates 1. jaanuarist 2034 teeb komisjon iga kolme aasta järel ettepaneku EL alammäärade korrigeerimiseks tarbijahinnaindeksi alusel. Ettepaneku heakskiitmiseks on vaja liikmesriikide ühehäälset otsust ning esimesed selliselt korrigeeritud määrad peaksid jõustuma 1. jaanuaril 2035. Hinnatasemega seotud korrigeerimine jääb seevastu kohustuslikuks sõltumata sellest, kas liikmesriigid otsustavad EL alammäärasid inflatsiooniga korrigeerida.

Alates 1. jaanuarist 2028 peab iga liikmesriik kolmeaastase intervalliga korrigeerima EL alammäära kas oma riigi hinnataseme indeksiga või kasutama alternatiivset meetodit. Samas nähakse eelnõu tekstis ette kohustus, et üleminekuperioodil kuni 2031. aasta lõpuni tuleb EL alammäärasid korrigeerida kaheaastase intervalliga. Indekseerimist sätestav tekst on keeruline ja raskesti arusaadav. Indekseerimist pooldavad eeskätt need liikmesriigid, kelle hinnatase on EL keskmisest madalam ja kes sellest tulenevalt saavad õiguse kohaldada madalamat EL alammäära. Kui hinnatasemega indekseerimine on mõeldud aktsiisitaset leevendava meetmena, siis oleks kohane kaaluda selle kehtestamist liikmesriigile vabatahtliku meetmena.

Alternatiivset meetodit kirjeldatakse lähtetekstis EL alammäära ja asjaomase toote määra liitmisena ning saadud summa korrutamisena 3%-ga; arvutuskäigu täpne tähendus vajab eelnõu sõnastuse alusel täpsustamist. Valitud meetodi tulemusel kujuneb liikmesriigile oma alammäär, mis võib olla EL alammäärast madalam või kõrgem. Eesti hinnatase tõusis 2025. aastal 101%-ni EL 27 liikmesriigi keskmisest, võrreldes 100%-ga 2024. aastal.

Eesti jaoks ei too direktiivide praegused versioonid tubakaaktsiisi rakendamisel soodsaid muudatusi. Meil on juba kehtestatud paljudest teistest liikmesriikidest laiapõhjalisem ja tõhus maksustamissüsteem, mis tuleks direktiivi jõustumisel ümber kujundada. Sellega kaasneb vajadus muuta toimivat süsteemi ning toodete kategooriate kattuvusest tulenev aktsiisilaekumise vähenemise risk. Samal ajal peavad teised liikmesriigid hakkama maksustama tooteid, millele seni tubakaaktsiis ei ole kehtinud. Eesti suhtelise hinnataseme tõus on oluline ka kavandatava hinnatasemepõhise korrigeerimise kontekstis, sest riigipõhise alammäära kujunemine sõltub valitud arvutusmeetodist.

Ühisturu seisukohalt laiendab eelnõu aktsiisiga hõlmatud toodete ringi, kuid läbirääkimistel tehtud kompromissidega on kavandatud ühtlustamist nõrgendatud ja teatavate toodete alammäärasid oluliselt vähendatud. Liikmesriikide erinevad tubakatarbimise harjumused ning soov säilitada oma tarbijatele sobiv maksustamine on mõjutanud kokkuleppe kujunemist. Tootekategooriate kattuvus ja madalama alammääraga kategooria eelistamine võivad soodustada maksustamise erinevusi, samal ajal kui riigipõhiste alammäärade kujunemine tähendab, et maksustamise alammäärad ei ole kogu ühisturul ühesugused. Seega jäävad vaatamata maksustatavate toodete ringi laienemisele püsima probleemid, mis puudutavad toodete ühetaolist maksustamist ja aktsiisitulude kaitset.

Nõukogu läbirääkimistel oleme lähtunud Vabariigi Valitsuses 4.12.2025 ja 12.06.2026 ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjonis 23.01.2026 kinnitatud seisukohtadest:

1.1.Toetame uute toodete nagu e-sigareti vedelikud ja nikotiinipadjad Euroopa Liidu ülest kohustuslikku maksustamist aktsiisiga.

1.2. Peame oluliseks lugeda tubakatoodeteks ka tubakaga seonduvad tooted, et need oleksid hõlmatud aktsiisiga maksustamise üldiseid reegleid kehtestava direktiiviga ja teeme läbirääkimistel sellekohase ettepaneku.

1.3. Peame oluliseks hõlmata aktsiisiga maksustamise objektina lisaks e-sigareti seadmes kasutamiseks valmis olevaid vedelikke ka vedelikke, mida tarbija ise segab kokku kasutamiseks e-sigareti seadmes või muudele tubakatoodetele lisamiseks.

1.4. Teeme ettepaneku anda liikmesriigile rohkem võimalusi aktsiisimäära ühiku valimiseks viisil, et saaks vajadusel kohaldada kas tüki, kaalu või väärtuse alusel maksustamist.

1.5. Toetame võimalikult väheste erisustega aktsiisi alammäärasid ehk tubakatoodete võimalikult ühetaolist maksustamist.

1.6. Soovime sarnaselt teistele tubakatoodetele kehtestada ka suitsetamistubaka aktsiisi alammäära kohaldamisele üleminekuperioodi 2028. aastalt 2032. aastani.

1.7. Eesti maksupraktika säilitamiseks teeme ettepaneku aktsiisivabastuse või -tagastuse tingimuse taastamiseks, kui tubakatooted hävitatakse haldusjärelevalve all.

1.8. Arvestades, et Eesti peab oluliseks maksustamise küsimuste otsustamisel ühehäälsuse põhimõtet, eelistada lahendusi, mis ei näe ette aktsiisi alammäärade otsustamise õiguse delegeerimist Euroopa Komisjonile.

- Eesti peab oluliseks mõistete täpsustamist direktiivi eelnõus, et vältida mitmeti tõlgendatavust ja probleeme aktsiisi administreerimisel.

- Eesti ei toeta aktsiisi alammäära korrigeerimist hinnataseme indeksiga (HTI) ning soovib selle välja jätmist direktiivi eelnõust või alalist erandit Eestile HTI kohaldamata jätmise õigusele. Kui eelnevat ei ole võimalik saavutada, hääletab Eesti vastu.

2. Muud teemad: finantsteenuste valdkonna õiguslike ettepanekute seis
- Teave eesistujalt ja komisjonilt

Komisjon ja eesistuja teevad tavapärase ülevaate finantsteenuste valdkonna eelnõude menetluse seisust.

3. Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja majanduslik ja finantsmõju
- Arvamuste vahetus

Tegemist on regulaarse päevakorrapunktiga. Ministrite arutelu keskendub andmetele ja analüüsile, et saada ligikaudne hinnang 2027. aasta rahastamisvajaduse kohta. Täpse prognoosi tegemine ei ole praeguses olukorras reaalne. Siin on ka mitmeid kaalukaid muutujaid nagu EL väliste partnerite ja EL osa rahastamisel, juba välja antud laenude intressikulude katmine jm. Ukraina on esitanud rahastamisstrateegia dokumendi. 2027 rahastamislünk on selle järgi 70 miljardit eurot (40 miljardit kaitsevaldkonnale ja 30 miljardit eelarvetoetusele).

Komisjon teeb ülevaate käimasolevate Ukraina rahastamisprogrammide seisust, s.t. väljamaksetest ja nende eelduseks olevate poliitikameetmete edenemisest. Praegu keskendutakse Ukraina toetusrahastu rakendamisele (tingimuslikkuse nõuete täitmise seire, järgmiste väljamaksete ettevalmistamine). 2026. aasta järelejäänud kahe kuu rahastamisplaani täitmisel suuri probleeme näha ei ole.

Meie põhisõnumid:

- *Õige on tegeleda 2027. a. rahastamisvajaduse läbivaatusega juba praegu ning vajadusel otsustada Ukraina rahastu 2027 vahendite kasutamine ennaktempos.*
- *Toetame agressori külmutatud varade kasutamist Ukrainale sõjaga tekitatud kahju hüvitamisel.*
- *Rahvusvahelisel tasemel tuleb kaasata teisi samameelseid (eriti G7) Ukraina toetamisse.*

4. Lihtsustamine ja majanduslikud tagajärjed
a) EL õiguse majanduslikud tagajärjed
b) Komisjoni 2026. aasta ülevaade ja eduaruanne lihtsustamise, rakendamise ja jõustamise kohta
- Esitlus
- Arvamuste vahetus

ELi õigusloome lihtsustamise eesmärk on tugevdada Euroopa konkurentsivõimet ja vähendada halduskoormust seejuures kahjustamata poliitikaeesmärke, kõrgeid standardeid ega ühtse turu toimimist. Erilist tähelepanu pööratakse innovatsiooni ja väikeste ning keskmise suurusega ettevõtete vajadusi arvestavale regulatsioonile. Nõukogu päevakorras on see olnud viimase aasta jooksul kahel korral.

Nõukogu eesistuja poolt ajakohastatud õigusaktide majandusmõju ülevaade tugineb komisjoni mõjuhinnangutele ning koondab eri nõukogu koosseisudes käsitletavate ettepanekute kulusid ja kasu. Tuleb teadvustada, et kuluhinnangud on kohati osalised, sest osa kululiike jääb välja ja kasu mõõtmist piirab andmete puudus.

Komisjon esitleb õigusloome lihtsustamisel seni tehtut ja 2026 eduaruannet. Kokku on ettepanekuid tehtud kaheteistkümne nn *omnibus* algatuse vormis. Rahanduses jagunevad algatused kahe voliniku (Albuquerque ja Dombrovskis vahel). 5. oktoobri 2026 aruandes on toodud prognoositav halduskulude kokkuhoid 22,3 miljardit eurot. Tegemist on prognoositava, mitte juba saavutatud kokkuhoiuga. Kolm paketti (kestlikkusaruandlus, InvestEU, ühine põllumajanduspoliitika) on jõustunud ja veel kolme (väikesed ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad ja digitaliseerimine, kaitsevõime, kemikaale käsitlevad õigusaktid) läbirääkimised on lõppjärgus.

Edasine edu eeldab tasakaalu leidmist kiire tegutsemise ning põhjaliku konsulteerimise ja mõjuhindamise vahel. Samuti tuleb ühitada ELi tasandil tõhusad lahendused liikmesriikide põhjendatud eripäradega. Regulatsiooni keerukust suurendavad nii 27 liikmesriigi kompromissid kui ka ELi nõuetele lisanduvad riigisisesed nõuded, mille koondmõju võib olla ettevõtetele märkimisväärne. Muudatuste majandusmõju peab ületama nendega kaasnevaid kulusid. Nad ei tohi kahjustada õiguskindlust.

Seekord juhib eesistuja ministrite **arutelu senise lihtsustamistöö tulemuslikkusele, toimivatele lahendustele ja parandamist vajavatele aspektidele. Samuti käsitletakse tasakaalu leidmist lihtsustamise kiiruse, tõhususe, prognoositavuse, selguse, paindlikkuse ja riiklike eelistuste vahel ning liikmesriikide kogemusi lihtsustamise tegevuskava rakendamisel oma riigi poliitikakujundamises**.

Vastavalt 2025 detsembris üldasjade nõukogus vastu võetud nõukogu järeldustele saadab ECOFIN juhataja arutelu kohta kirja üldasjade nõukogule.

Meie põhisõnumid (vastustena nõukogu eesistuja antud aruteluküsimustele) on viimase aasta jooksul olnud:

- *EL õigusloome halduskoormuskulude **süsteemne** ülevaade praegu puudub. Põhjalikuma ülevaate tekitamisel kaasneb ka märgatav analüüsikoormus.*
- *Nõukogul ei ole praegu oma mõjuanalüüside tegemise võimekust, samas oleks ebaotstarbekas dubleerida komisjoni tööd.*
- *Erilist tähelepanu vajavad sellised komisjoni ettepanekud, mille kohta ei ole piisavat mõjuanalüüsi.*
- *(Finantsteenuste kontekstis) Kõige olulisemad oleksid põhimõtted, mis võimaldaksid saada kohase ülevaate erinevate algatustega ja ka menetlusprotsessis tehtavate muudatustega kaasnevatest mõjudest. Siin võiks kandev roll olla komisjonil ja selle mõjude hindamisega seonduvatel struktuuridel.*
- *Oleme nõus, et EL kaasõigusloomes võidakse eelnõudes teha kaalukaid muudatusi, mille mõju tuleks analüüsida.*
- *Oleme nõus, et analüüsid võiks keskenduda üksnes kõige olulisematele mõjudele ning et kasutatakse läbi proovitud kulumudeleid ning hindamismalle.*
- *Oluliste muudatuste mõjuanalüüsis tuleks taotleda järjepidevust ja sidusust komisjoni poolt koostatud mõjuanalüüsiga, mis koostati õigusliku ettepaneku ettevalmistuse käigus.*
- *Tervitame komisjoni valmisolekut toetada fokusseeritud analüüsi metoodikat ja vahendeid.*

Meie põhisõnumid eelseisval kohtumisel:

- *Praeguseks jõustunud kolme ning kolme läbirääkimiste lõppjärgus oleva paketi menetlemise kiirus ja kvaliteet on rahuldavas tasakaalus. Seotud osapoolte kaasamiseks on aeg kohati napiks jäänud.*
- *Meie arvates avalduvad lihtsustamistöö mõjud ajalise viitega samas kui muutused ümbritsevas keskkonnas on jätkuvalt kiired. Seetõttu tuleb mõju hinnata keskpikas perspektiivis ning vajadusel ette võtta järgmisi muudatusi.*
- *Peame lihtsustamisel kvaliteeti kiirusest tähtsamaks. Peame oluliseks, et ka tulevikus algavad muudatusettepanekud olukorra diagnostikast, mis peab tuginema usaldusväärsetele andmetele.*
- *Tulevikus tuleb õigusloomes hoiduda ülemäärasest keerukusest ja halduskoormusest.*

5. Majandusjuhtimise raamistiku rakendamine
Riiklik vabastusklausel: nõukogu soovitus (õiguslik alus ELTL artikkel 126 (6-7)
- *Vastuvõtmine*

Eeldatavasti nõustub nõukogu, et Itaalia kasutab riikliku vabastusklausli laiendamist energiameetmetele. Itaalia on Kreeka järel teine riik, mis EL majandusjuhtimise raamistiku ajutist lõdvendamist (riiklik vabastusklausel) kasutab energiahindade kasvu leevendamiseks.

6. Euroopa majanduse taastumine. Nõukogu rakendusotsused taastekavade kohta
- Asjade seis
- Arvamuste vahetus

Taastekava (RRF) väljamaksed on lõpufaasis. Välja on makstud taastekavast 451 miljardit eurot, 115 miljardit on jäänud veel maksta, 72 miljardit toetuseks ja 43 laenuna. Üha enam riike on saanud või kohe saamas oma viimase väljamakse. Mitmetel juhtudel tuleb tõenäoliselt ka väljamaksete vähendamist.

7. Järeldused Euroopa Liidu statistika kohta
- *Heakskiitmine*

Järeldused Euroopa statistika kohta on tavapäraselt novembrikuu nõukogu päevakorras.

Euroopa statistika arendamisel tuleb keskenduda andmete paremale kasutamisele, valmisolekule tehisintellekti rakendamiseks ning aruandluskoormuse vähendamisele. Nõukogu järeldused käsitlevad ka majandus-, sotsiaal-, keskkonna- ja muu valdkondliku statistika ajakohastamist.

Nõukogu toetab nii administratiivsete kui ka eraandmete laialdasemat kasutamist, vastutustundlikku tehisintellekti rakendamist ning Euroopa statistikasüsteemi ja Euroopa Keskpankade Süsteemi koostööd. Programmiperioodi 2028-2034 jaoks peavad statistikasüsteemi rakendamiseks olema piisavad ressursid.

Lihtsustamise tegevuskava eesmärk statistikasüsteemis on tugevdada andmete ühekordse esitamise põhimõtet ning vähendada andmeesituskoormust. 2027. aastal tuleb esitada esimene lihtsustamispakett kuid samal ajal jätkata majandus- ja riigi rahanduse statistika kvaliteedi parandamist.

Järeldused toetavad uusi või täiustatud andmeid kaitsekulutuste, eluasemete, rohepöörde, põllumajanduse, rahvastiku ja rände (sealhulgas rahvastiku- ja eluasemestatistika määruse rakendamist alates 2028), tööturu ning turismi kohta.

Meie põhisõnumites aasta eest pidasime oluliseks *(i) statistikasüsteemi võimekuse hoidmist ja tõstmist, et toime tulla kiirete muutustega andmemaailmas; (ii) andmeesitajate koormuse vähendamist ning regulaarset ja süsteemset andmete asjakohasuse hindamist ning (iii) erinevate andmekvaliteedi aspektide (ajakohasus, täpsus, selgus, kättesaadavus, sidusus) tasakaalus hoidmist.*

Meie põhisõnum:

- Toetame Euroopa statistikasüsteemi järelduste vastuvõtmist.

8. G20 riikide rahandusministrite ja keskpankade juhtide 15.10.2026 kohtumise tagasivaade
- Teave eesistujalt ja komisjonilt
- Arvamuste vahetus

15.10.2026 Bangkokis toimunud G20 rahandusministrite ja keskpankade juhtide kohtumisel räägiti maailmamajanduse šokkidest, fiskaalruumi taastamisest, finantsstabiilsusest ning tehisintellekti ja digitaalsete varade mõjudest. Arutati ka USA eesistumise tulemusi ja Ühendkuningriigi 2027. aasta prioriteete.
IMF hinnangul on maailmamajandus šokkidele seni hästi vastu pidanud, kuid kasv aeglustub 2026. aastal ja taastub 2027. aastal vaid vähesel määral. Energia- ja toormehindade tõus ning tehisintellektipõhine investeerimisbuum mõjutavad nõudlust vastassuunaliselt, kuid suurendavad mõlemad inflatsioonisurvet. Osalejad rõhutasid ettevaatliku eelarvepoliitika olulisust, ajutisi ja sihitud toetusmeetmeid, fiskaalpuhvrite taastamist ning struktuurseid reforme.

Finantsstabiilsuse nõukogu hoiatas uute tehnoloogiate ja muutuvate turustruktuuridega seotud riskide eest ja seda eelkõige küberjulgeoleku ja finantsstabiilsuse valdkonnas. Toetati vastutustundliku tehisintellekti kasutuselevõtu soovitusi, tugevamat riskijuhtimist ning rahvusvahelist koostööd ja teabevahetust. Samuti toetati üleilmsete stabiilsete müntide vastutustundlikku piiriülest kasutamist ja regulatiivse järelevalve ajakohastamist.

Rahapesu tõkestamise arutelu juures keskendus FATF (rahapesuvastane töökond) riskipõhise regulatiivse ja järelevalveraamistiku tugevdamisele, innovatsiooni toetamisele virtuaalvarades koos kaitsemeetmete säilitamisega ning 14. 19. 2026 avaldatud Bangkoki pettusekindlate finantsteenuste tegevuskava rakendamisele. Liikmed kutsusid üles suurendama digitaalsete varade ja stabiilsete müntide valdkonna rahvusvahelist koostööd.

Ameerika Ühendriikide eesistumise lõpus otsustati jätkata tööd tehisintellekti, võlaküsimuste, üleilmsete tasakaalustamatuste ja majanduskasvu teemadel ning võimaluse korral ka üleilmse tervise, kliimamuutuste ja kestliku rahastamise valdkonnas. Ühendkuningriigi eesistumise keskmes on kõigile tagatud kasv kestliku tootlikkuse kaudu, tehisintellekt kui muutlik tehnoloogia, vastupidavus üleilmsetele šokkidele ning paremini toimiv rahvusvaheline finantssüsteem, sealhulgas erasektori kapitali tõhusam kaasamine ja arengupankade suutlikkuse suurendamine.

9. Muud teemad
- *Teave komisjonilt*

III. Euroopa Liidu 2027. aasta eelarve

Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (eelarve) istungi päevakorras on Euroopa Liidu 2027. aasta eelarve. Ühenduse eelarves kokkuleppele jõudmiseks toimub 10. novembril 2026 Euroopa Parlamendi ja nõukogu lepituskomitee koosolek.

Komisjoni esitatud eelarveprojekti poliitilisteks eesmärkideks on edendada konkurentsivõimet, julgeolekut, rohe- ja digiüleminekut ning luua töökohti, tugevdades samal ajal Euroopa strateegilist suveräänsust ja ülemaailmset rolli. Eelarve projekti kogumaht on 199,9 miljardit eurot kulukohustustes ja 211,9 miljardit eurot maksetes, mis moodustab vastavalt 0,96% ja 1,00% EL-i rahvakogutulust. Kulukohustused on õiguslikult siduvad rahalised kohustused tegevusteks, mille elluviimine ulatub üle mitme eelarveaasta. Maksekohustustega kaetakse kulud, mis tulenevad käesoleva eelarveaasta ja eelnevate eelarveaastate jooksul võetud kulukohustustest.

EL pikaajalises eelarves seatakse seitsmeks aastaks iga-aastased eelarve ülemmäärad EL kulutustele konkreetsel aastal eri valdkondades. 2027. aastal on eelarveprojekt kogu ülemmäärast 476,9 miljoni euro võrra väiksem, et võimaldada EL-il reageerida ettenägematutele vajadustele.

Nõukogu on võtnud eelarveprojekti suhtes seisukoha, et eelarve peab olema poliitikameetmete ja programmide rakendamiseks asjakohane. Samuti peaks eelarve kindlustama EL-i suutlikkuse tulla toime praeguste kriisidega ja probleemidega, nagu kriisid Ukrainas ja Lähis-Idas, ning rändesurvega. Nõukogu leiab ka, et eelarve peaks tagama mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärade raames piisava varu, et tulla toime ettenägematute asjaoludega.

Nõukogu soovib vähendada komisjoni ettepanekus esitatud kogusummasid järgnevalt: 1,003 miljardit eurot kulukohustusteks ja 501,76 miljonit eurot makseteks. Parlament leiab aga, et kulukohustusi tuleks suurendada 1,17 miljardi euro võrra viies kogusumma 201,1 miljardi euroni. Parlamendi ja nõukogu vahelised suurimad erimeelsused puudutavad teadusuuringute ja innovatsiooni (Euroopa horisont), hariduse ja tervise programmide (Erasmus+, EU4Health), põllumajanduse ja keskkonna (EAGF, LIFE) ning rände ja julgeoleku rahastamist. Erimeelsusi on ka naabruse, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi (NDICI), sõjalise liikuvuse ning detsentraliseeritud agentuuride eelarve ja ametikohtade suhtes. Humanitaarabi rahastamise osas on aga parlamendi ja nõukogu seisukohad sarnasemad.

Kui nõukogu soovib eelarves mitmeid vähendusi, siis parlament teeb ettepaneku suurendada mitme programmi rahastust. Programmi „Euroopa horisont" eelarvet soovib nõukogu vähendada 231,5 miljoni euro võrra, seevastu parlament tahab komisjoni ettepaneku eelarvemahtu suurendada 63 miljoni euro võrra. Euroopa ühendamise rahastu kohta teeb nõukogu ettepaneku vähendada rahastust 40,1 miljoni euro võrra, samas kui parlament näeb ette täiendavalt 260,5 miljonit eurot: transpordivaldkonnale 205,5 miljonit, energiaprojektidele 50 miljonit ja digivaldkonnale 5 miljonit. Rände ja piirihalduse eelarvemahtu soovib nõukogu vähendada 12,9 miljoni euro võrra, samas kui parlament soovib eelarvet suurendada 60 miljoni euro võrra.

Eesti huvides on, et 2027. aasta eelarve saaks sel aastal vastu võetud mistõttu oleme lepituskohtumisel valmis kompromissideks, et saavutada parlamendiga kokkulepe. Eesti lähtub läbirääkimistel nõukogu ühispositsioonist, kuid võimaluse korral toetame parlamendi ettepanekuid suurendada kulukohustusi, mis on seotud julgeoleku ja kaitse ning rände ja piirihaldusega. Lisaks toetame parlamendi ettepanekut suurendada transpordi- ja energiasektoris Euroopa ühendamise rahastu programmi eelarvemahtu, mille raames teostatakse üleeuroopalisi investeeringuid transporditaristu (sh Rail Balticu) ehitamiseks.

Komisjoni, nõukogu ja parlamendi ettepanekud 2027. aasta EL eelarveks

Eelarverubriigid Kulukohustused mln eurot	Erinevus komisjoni 2027 eelnõust			
	2027 eelarve-projekt	Paranduskiri 1	Nõukogu positsioon	Parlamendi positsioon
1 Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	21 901,5	-5,9	-435,5	+ 376,7

2a Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	58 483,4	0	0	+0,15
2b Vastupidavus ja väärtused	17 277,8	+7,2	-523,1	+275,1
3 Loodusvarad ja keskkond	57 235,5	-80,3	-12,6	+170
4 Ränne ja piirihaldus	5 789,3	+4,8	-12,9	+60
5 Julgeolek ja kaitse	3 066,4	+2,1	-11,5	+54,8
6 Naabrus ja maailm	15 467,9	0	+1,01	+139
7 Euroopa avalik haldus	13 659,3	+206,9	-8,6	+0,5
Kulukohustused rubriikides	**192 880,0**	**+134,7**	**-1 447,2**	**+1 076,2**
Erivahendid	**12 124,2**	**-500**	**-180**	**+180**
ELi solidaarsus reserve (ESR)	1 214,2	0	0	0
ELi hädaabireserv (EAR)	607,1	0	0	0
Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF)	35,9	0	0	0
Brexit Adjustment Reserve (BAR)	-	-	-	-
NGEU täiendav intressikulu vabastatud kohustustest	2 459,8	0	-180	+180
Ukraina reserv	4 016,9	0	0	0
Ukraina toetuslaenu instrument	1 150	-500	0	0
Mittetemaatilised erivahendid	**5 874,1**	**-285,9**	**-441,7**	**0**
Paindlikkusinstrument	1 990,2	0	0	0
Ühtne varuinstrument (SMI)	1 800,1	-285,9	-441,7	0

Komisjoni, nõukogu ja parlamendi ettepanekud 2027 EL eelarveks, programmide lõikes

Eelarveprogrammid Kulukohustused mln eurot	Erinevus komisjoni 2027 eelnõust			
	2027 eelarve-projekt	Paranduskiri 1	Nõukogu positsioon	Parlamendi positsioon
Euroopa horisont	11 977,3	-87	-231,5	+63
Euroopa ühendamise rahastu	3 091,1	-0,39	-53,6	+260,5
Digitaalne Euroopa	1 032,1	0	-55	+14,8
Ühtse turu programm	592,9	+77,9	-2,34	+31,6

EU4Health	606	-0,25	-43,3	+50
Erasmus+	4 438,2	0	-159	+96
Loov Euroopa	390,3	0	-31,6	+5
LIFE programm	815,3	-0,34	-10,2	+85
Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond	40 554,1	-81,1	0	+85
Varjupaiga-, rände- ja integratsioonifond	2 103	0	-0,6	+20
Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend	1 957	0	-10	+40
Euroopa kaitsefond	988,2	0	-0,4	+5
Sõjaline liikuvus	254,3	0	0	+20
NDICI – Globaalne Euroopa	9 694,2	0	-4,7	+99
Humanitaarabi	1 951,1	0	+9,82	+40

Seisukohad:

- *Eesti toetab Euroopa Liidu 2027. aasta eelarve suhtes Euroopa Parlamendiga kokkuleppele jõudmist enne 16. novembri kesköö tähtaega, mistõttu oleme lepituskomitees valmis võimalikeks kompromissideks. Sellega tagatakse Euroopa Liidu programmide rahastamine alates 1. jaanuarist 2027.*
- *Peame oluliseks läbirääkimistel parlamendiga järgida eelarveprojekti suhtes võetud nõukogu seisukohta, kuid võimaluse korral toetame parlamendi ettepanekuid suurendada kulukohustusi, mis on seotud julgeoleku, transporditaristu, kaitse ning rände ja piirihaldusega. Lisaks toetame parlamendi ettepanekut suurendada Euroopa ühendamise rahastu programmi eelarvemahtu, mille raames teostatakse üleeuroopalisi investeeringuid transporditaristu (sh Rail Balticu) ehitamiseks.*